



Information om gåvor



VÄSTERÅS STAD
Överförmyndarnämnden

Information för förmyndare

GÅVOR TILL BARN

I de allra flesta fall kan ett barn under arton år ta emot en gåva utan större formkrav. Ett omyndigt barn kan motta en gåva om han eller hon har de psykiska egenskaper som krävs för att förstå gåvans innebörd. En julklapp eller födelsedagspresent bestående av en sak – alltså lös egendom – behöver i de allra flesta fall inte föranleda några ytterligare åtgärder. Gåvan kan också bestå av pengar som givaren sätter in på ett bankkonto i barnets namn.

Vid vissa gåvor till barn ska dock en god man utses för att företräda barnet och motta gåvan för barnets räkning. Vissa gåvor kräver även Överförmyndarnämndens samtycke.

När ska en god man utses?

Om föräldrar vill ge sitt barn en fastighet eller en del i fastighet, bostadsrätt, aktier eller någon annan gåva som innebär förpliktelser för barnet krävs det att en god man utses som kan företräda det omyndiga barnet och ta emot gåvan för barnets räkning. Överförmyndarnämnden kan förordna en god man efter ansökan från föräldrarna eller om Överförmyndarnämnden annars finner det lämpligt. Godmanskapet är tillfälligt och upphör så snart uppdraget är slutfört.

Vid ansökan om god man ska följande handlingar lämnas in till Överförmyndarnämnden:

- En ansökan från föräldrarna med en redogörelse för anledningen till varför en god man behövs.
- Ett yttrande från barnet om det fyllt 16 år. Av yttrandet ska det framgå om barnet har några invändningar mot förordnandet av god man.
- Ett personbevis för barnet.
- Eventuellt ett förslag på god man samt ett åtagande från den föreslagna gode mannen.

När behöver en god man inte utses?

Om andra än föräldrarna är gåvogivare behövs ingen god man utan föräldrarna företräder barnet och tar emot gåvan för dess räkning. Däremot kan Överförmyndarnämndens samtycke till att föräldrarna tar emot gåvan för barnets räkning krävas.

När krävs Överförmyndarnämndens samtycke?

Föräldrar och gode män får endast med Överförmyndarnämndens samtycke ta emot fast egendom, tomträtt, bostadsrätt eller nyttjanderätt till fast egendom som gåva för den omyndiges räkning. Normalt bör nämnden lämna sitt samtycke om inte gåvan kan anses olämplig med hänsyn till egendomens natur, den omyndiges ålder och framtida behov eller andra omständigheter.

Det ska dock stå klart att gåvan är till nytta för den omyndige. Villkor om nyttjanderätt, utfärdande av revers eller övertagande av betalningsansvar ska beaktas för att bedöma om gåvan kommer den omyndige till godo. Innan samtycke lämnas ska den omyndige om han eller hon fyllt 16 år och dennes närmsta släktingar (om dessa inte är givare) ges tillfälle att yttra sig.

För att Överförmyndarnämnden ska kunna pröva en ansökan om samtycke ska följande handlingar lämnas in till nämnden:

- En ansökan från föräldrarna eller gode mannen om Överförmyndarnämndens samtycke. Har en god man förordnats för barnet är det endast gode mannen som kan ansöka om nämndens samtycke.
- Ett gåvobrev i original – av vilket ska framgå att gåvan är mottagen av föräldrar eller gode mannen.
- Om gåvan avser en fastighet eller en bostadsrätt, taxeringsbevis, lagfartsbevis, bostadsrättsintyg eller liknande som visar att gåvogivaren är lagfaren ägare av fastigheten eller ägare av bostadsrätten.
- En skriftlig förklaring till vem som ska stå för de löpande kostnaderna för fastigheten, tomträtten eller bostadsrätten, om detta inte framgår av gåvobrevet.
- Ett yttrande från den omyndige om denne fyllt 16 år samt dennes föräldrar om dessa inte är givare. Av yttrandet ska den omyndiges inställning till gåvan framgå.

Övertagande av betalningsansvar eller utfärdande av revers

Om den omyndige enligt gåvovillkoren ska överta betalningsansvar, pantsätta egendom eller utfärda revers till givaren krävs Överförmyndarnämndens samtycke till detta. Överförmyndarnämndens samtycke krävs alltid om det är fråga om skuldsättning av barn. Reversen ska bifogas ansökan.

Kontrollerad förvaltning

Medför gåvan att barnets tillgångar – tillsammans med tidigare egendom – överstiger åtta prisbasbelopp blir förvaltningen av barnets egendom kontrollerad. Föräldrarna ska därför anmäla till Överförmyndarnämnden att barnet har tillgångar överstigande åtta prisbasbelopp. År 2015 är ett prisbasbelopp 44 500 kr. Förvaltningen blir också kontrollerad om gåvan oavsett värde består av en fastighet, tomträtt eller bostadsrätt. Det kan också finnas som villkor i ett gåvobrev att Överförmyndarnämnden ska kontrollera förvaltningen. Kontrollerad förvaltning i detta sammanhang innebär bland annat att förvaltningen av den omyndiges egendom årligen ska redovisas till Överförmyndarnämnden genom en så kallad årsräkning. Mer information om kontrollerad förvaltning finns i broschyren "För dig som har barn under 18 år".

Särskild förvaltning

Ibland har en givare eller testator bestämt att en gåva eller testamentslott ska vara undantagen från Överförmyndarnämndens tillsyn. Det förutsätter att tre villkor är uppfyllda:

- Det ska framgå att det är frågan om särskild förvaltning.
- Den särskilde förvaltaren ska vara namngiven.
- Förvaltningen ska ske utan medbestämmande från barnets förmyndare.

GÅVOR FRÅN BARN

Föräldrar får inte ge bort den omyndiges egendom, om det inte är fråga om personliga presenter vars värde inte står i missförhållande till den omyndiges ekonomiska villkor (13 kap. 11 § föräldrabalken). Det finns således ett uttryckligt förbud mot att ge bort barns tillgångar. Undantag gäller dock för vad som kallas ”personliga presenter”. Med det menas födelsedagspresenter och julklappar. Det bör observeras att föräldrarna inte får överskrida vad som är skäligt med tanke på barnets ekonomiska förhållanden. Bara i undantagsfall ska barns tillgångar användas för att köpa presenter åt andra. Föräldrar kan aldrig köpa sig själva presenter för barnets pengar.

Det bör observeras att Överförmyndarnämnden överhuvudtaget inte kan lämna sitt samtycke till gåvor enligt gällande bestämmelser. Undantagsvis kan dock samtycke lämnas till att föräldrar får använda den omyndiges inkomster till understöd åt anhöriga. Detta samtycke lämnas dock med stor restriktivitet. Föräldrar kan heller inte för sina barns räkning avstå från arv, testamente eller förmånstagarförordnande. Med Överförmyndarnämndens samtycke är det dock möjligt att så kallade särkullbarn avstår från arv enligt 3 kap. 9 § ärvdabalken.

Information för gode män och förvaltare

GÅVOR TILL PERSONER SOM HAR GOD MAN ELLER FÖRVALTARE

Då en myndig person har god man eller förvaltare förordnad för sig krävs i vissa fall att Överförmyndarnämnden samtycker till mottagandet av en gåva för att denna ska bli giltig.

När krävs Överförmyndarnämndens samtycke?

En god man eller förvaltare får endast med Överförmyndarnämndens samtycke för den enskildes räkning ta emot en gåva i form av en fastighet eller en del i fastighet, bostadsrätt eller tomträtt. Samtycke ska lämnas om förvärvet inte kan anses olämpligt med hänsyn till egendomens natur eller andra omständigheter. Normalt bör en gåva kunna anses lämplig – men villkor om nyttjanderätt, utfärdande av revers eller övertagande av betalningsansvar ska beaktas för att bedöma om gåvan kommer den enskilde till godo.

För att Överförmyndarnämnden ska kunna ge sitt samtycke ska följande handlingar lämnas in till nämnden:

- En ansökan från ställföreträdaren om Överförmyndarnämndens samtycke till gåvan.
- Ett gåvobrev i original – av vilket ska framgå att gåvan är mottagen av gode mannen eller förvaltaren.
- Om gåvan avser en fastighet eller bostadsrätt, taxeringsbevis, lagfartsbevis, bostadsrättsintyg eller liknande som visar vem som är lagfaren ägare av fastigheten eller ägare av bostadsrätten.
- Ett yttrande från den enskilde om sådant kan lämnas. Av yttrandet ska den enskildes inställning till gåvan framgå.

Övertagande av betalningsansvar eller utfärdande av revers

Om den enskilde enligt gåvovillkoren ska överta betalningsansvar, pantsätta egendom eller utfärda revers till givaren krävs Överförmyndarnämndens samtycke även till detta. Överförmyndarnämndens samtycke krävs alltid om det är fråga om skuldsättning av den enskilde. Reversen ska bifogas ansökan.

GÅVOR FRÅN PERSONER SOM HAR GOD MAN ELLER FÖRVALTARE

En förordnad förmyndare, god man eller förvaltare får inte ge bort den enskildes egendom, om det inte är fråga om personliga presenter vars värde inte står i missförhållande till den enskildes ekonomiska villkor (14 kap. 12 § föräldrabalken). Gåvoförbudet innebär att gåvor inte heller kan ges med Överförmyndarnämndens samtycke. Som ”personliga presenter” räknas julklappar och födelsedagspresenter till normala värden.

En god man eller förvaltare får inte heller avstå från arv, testamente eller förmånstagarförordnande för den enskildes räkning.

Om den enskilde själv ger gåvor

En person, som har god man enligt 11 kap. 4 § föräldrabalken förordnad för sig, kan själv ge gåvor om han eller hon kan ge uttryck för en egen vilja. En person som har en god man behåller sin rättshandlingsförmåga och får göra vad han eller hon själv önskar med sina tillgångar. Det är dock viktigt att understryka att det klart ska framgå att den enskilde kan uttrycka sina önskemål och vara medveten om vad det innebär att ge en gåva. I dessa fall finns heller inga möjligheter för Överförmyndarnämnden att lämna något samtycke. *Det får under alla omständigheter anses klart olämpligt att den gode mannen mottar gåvor av den enskilde.*

Kontakt

Postadress

Västerås stad
Överförmyndarnämnden
721 87 Västerås

Besöksadress

Port-Anders gata 3, T3

Kontaktcenter

021-39 00 00

E-postadress

overformyndaren@vasteras.se

Webbplats

www.overformyndarnamnden.se